

5. Kulyk V. V. (1966). Pro zavdannia fizkulturnykh orhanizatsii respubliky po vykonanni postanov TsK KPRS, Rady Ministriv SRSR ta postanovy TsK KP Ukrainy i Rady Ministriv URSSR "Pro zakhody podalshoho rozvytku fizychnoi kultury i sportu" [About the task of physical culture organizations of the republic in implementing the resolutions of the Central Committee of the CPSU, the Council of Ministers of the USSR and the decree of the Central Committee of the CP of Ukraine and the Council of Ministers of the UkrSSR "On Measures for the Further Development of Physical Culture and Sports"]. Sports newspaper, no.137, pp.2-4.

6. Petrenko O. B. (2010). Hendernyi vymir shkilnoi osvity v Ukraini (KhKh stolittia): monohrafiia [Gender dimension of school education in Ukraine (XX century)]: monograph. Rivne: Oleg Zen, P. 15.

7. Pro kerivnytstvo fizychnoiu i sportom v kraini: Postanova TsK KPRS i Rady Ministriv SRSR vid 9 sichnia 1959 roku [About the management of physical culture and sports in the country: the Resolution of the Central Committee of the CPSU and the Council of Ministers of the USSR of January 9, 1959]. Zb. nakaziv ta instruktzii Ministerstva osvity URSSR [Zb. orders and instructions of the Ministry of Education of the USSR]. No 1, pp.23-27.

8. Sutula V. O., Deineko A. Kh., Bulhakov O. I. (2016). Pro sutnist poniattia fizychnoi kultura [About the essence of the notion of physical culture]. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia [Sports Herald of the Dnieper]. No. 3, pp. 218-221.

9. Fil M. (1929). Fizychna kultura za novymy prohramamy masovykh shkil [Physical culture under the new programs of mass schools]. Shliakh osvity [The way of education]. No. 5-6, pp. 128-138.

10. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady i upravlinnia (TsDAVOVU) f-166, op.9, spr. 1384, ark.8. [Central state archives of higher authorities of power and management (TsDAVOVU) f-166, op.9, sp. 1384, ark.8].

УДК 796.011.3-053.5:796.035-056.26

Кузнецова Л. І.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, старший викладач кафедри теорії і методики фізичного
виховання
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Бричук М. С.
кандидат географічних наук, викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Заяць Л. М.
старший викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання
Національний університет фізичного виховання і спорту України

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

В статті вказано ряд факторів, які визначають причини виникнення інвалідності. Висвітлено проблеми розвитку та нормального функціонування рухової сфери учнів з важкими порушеннями мови. Виявлено причини, що перешкоджають активній участі дітей з важкими порушеннями мови у фізкультурно-оздоровчих заходах, інтереси хлопчиків і дівчаток середніх класів з важкими порушеннями мови до виконання різноманітних видів фізичних вправ. Представлена реалізація фізкультурно-оздоровчих інтересів учнів з важкими порушеннями мови відносно форм занять фізичною культурою, вербально-реальне відношення хлопчиків і дівчаток з важкими порушеннями мови до фізкультурно-оздоровчих занять. Шляхом практичного експерименту виявлено мотиви і інтереси дітей з важкими порушеннями мови до фізкультурно-оздоровчих занять. Представлені у статті результати досліджень дозволяють констатувати позитивний вплив різноманітних видів рухової активності на психо-фізичний стан учнів та підтверджують той факт, що найважливішими характеристиками відношення учнів з важкими порушеннями мови до фізичної культури є їх пізнавальний інтерес до свого фізичного стану і засобів його оптимізації, а також міра інформованості з цих питань.

Ключові слова: діти з інвалідністю, фізкультурно-оздоровчі заходи, мотиви, інтереси, важкі порушення мови.

Кузнецова Л. И., Бричук М. С., Заяц Л. Н. Организация физкультурно-оздоровительной работы детей с инвалидностью. В статье указаны ряд факторов, которые определяют причины возникновения инвалидности. Освещены проблемы развития и нормального функционирования двигательной сферы учащихся с тяжелыми нарушениями речи. Выявлены причины, препятствующие активному участию детей с тяжелыми нарушениями речи в физкультурно-оздоровительных мероприятиях, интересы мальчиков и девочек средних классов с тяжелыми нарушениями речи к выполнению различных видов физических упражнений.

Представлена реализация физкультурно-оздоровительных интересов учащихся с тяжелыми нарушениями речи относительно форм занятий физической культурой, вербально-реальное отношение мальчиков и девочек с тяжелыми нарушениями речи к физкультурно-оздоровительным занятиям. Путем практического эксперимента выявлено мотивы и интересы детей с тяжелыми нарушениями речи к физкультурно-оздоровительным занятиям.

Представленные в статье результаты исследований позволяют констатировать положительное влияние различных видов двигательной активности на психофизическое состояние учащихся. Результаты так же подтверждают тот факт, что важнейшими характеристиками отношения учащихся с тяжелыми нарушениями речи к физической культуре являются их познавательный интерес к своему физическому состоянию и средствам его оптимизации, а также степень информированности по этим вопросам.

Ключевые слова: дети с инвалидностью, физкультурно-оздоровительные мероприятия, мотивы, интересы,

тяжелые нарушения речи.

Kuznetsova L., Brychuk M., Zayats L. Organization of physical culture and recreation of children with disabilities.

The article identifies a number of factors that determine the causes of disability. Defined the concept of "people with disabilities". The problems of development and normal functioning of the motor sphere of students with severe speech disorders are covered. Revealed the reasons that prevent the active participation of children with severe speech disorders in sports and recreational activities, the interests of middle-class boys and girls with severe speech disorders to perform various types of physical exercises.

Presents the implementation of sports and recreational interests of students with severe speech disorders regarding the forms of physical education, verbal - the real attitude of boys and girls with severe speech disorders to physical education and recreational activities. Through a practical experiment, the motives and interests of children with severe speech disorders to physical education and health activities have been identified. According to the data obtained in the course of research, sports related to martial arts are attractive for boys - 2.17% (various types of wrestling, kickboxing, boxing, karate) and sports: football - 2.34%, basketball - 2.04%. For girls shaping is attractive - 2.56%, rhythmic gymnastics - 2.37%, swimming - 2.23%.

The research results presented in the article allow to state the positive influence of various types of physical activity on the psycho-physical state of students and confirm the fact that the most important characteristics of the attitude of students with severe speech disorders to physical culture are their cognitive interest in their physical condition and means of its optimization, as well as degree of awareness on these issues.

Keywords: children with disabilities, sports and recreational activities, motives, interests, severe speech disorders.

Постановка проблеми. Одним з пріоритетних напрямів соціальної політики України є здійснення комплексу заходів по вихованню здорового покоління. Зниження рівня здоров'я дитячого населення країни сучасні дослідники пов'язують з дією ряду несприятливих чинників в соціально-економічному розвитку країни, з реальним зменшенням обсягу профілактичної діяльності в охороні здоров'я і інших соціальних сферах, з відсутністю системи оздоровлення дітей з низьким рівнем фізичного розвитку і фізичної підготовленості [4, 5, 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВОЗ), понад 1 мільярд людей мають інвалідність, а це майже 15% населення світу. У людей з інвалідністю вища ймовірність бути безробітним і, загалом, заробляти менше, ніж не інваліди. Світова статистика свідчить, що зайнятість серед чоловіків працездатного віку з інвалідністю становить 35%, жінок 20%, і, загалом нижча, ніж серед людей без інвалідності (у чоловіків – 65%, у жінок – 30%). В Україні на сьогодні понад 2 мільйони 800 тисяч людей мають статус інваліда, з них понад 156 тисяч – діти. Це близько 6 % загальної кількості населення і майже 80% людей з інвалідністю – це люди працездатного віку [9, 10].

Інвалідність дитячого населення є однією з найбільш актуальних питань, оскільки вона є медичною, соціальною, психологічною, економічною проблемою і має державне значення. Значущість проблеми інвалідності з дитинства також обумовлена тим, що майже у 25% людей у віці до 50 років інвалідність обумовлена захворюванням, перенесеним у дитинстві. Дитяча інвалідність є найбільш чутливим індикатором якості життя населення, інтегруючи усі негативні сторони сучасності і побічно характеризуючи рівень розвитку усіх сфер життєдіяльності суспільства.

Питання дитячої інвалідності стають усе актуальнішими в умовах стрімкого наростання проблем соціального розвитку, розтрата людського потенціалу, розбалансованості міжособових стосунків, військових дій на сході України і показують необхідність пошуку рішень як медичного, так і соціального характеру, на якісно новому рівні [1, 2].

За визначенням сучасних вітчизняних науковців, людина з інвалідністю – це особа зі стійким порушенням функцій організму, яке є наслідком захворювань, травм або вроджених дефектів, засвідчених у встановленому порядку органами охорони здоров'я, що призводить до обмеження її життєдіяльності та потреби в соціальній допомозі та захисті [8].

Причини інвалідності – екологічні катастрофи, військові конфлікти, криміногенні ситуації, спадковість, інфекційні захворювання, травми, каліцтва отримані на виробництві, в побуті, транспорті тощо [3].

В Україні до початку XXI ст. нараховувалося 2,3 млн. інвалідів різних категорій, серед них 1,2 млн. інвалідів I та II груп, 120 тис. інвалідів дитинства, 2 млн. психічно хворих осіб. Щороку кількість людей з особливими потребами збільшується на 200-250 тис. осіб. Більш того, в нашій країні, як і у всьому світі, спостерігається тенденція зростання числа дітей з інвалідністю. В Україні частота дитячої інвалідності за останнє десятиріччя збільшилася в два рази. За останні п'ять років кількість дітей з інвалідністю зросла майже на 20 тис. осіб. При цьому у порівнянні з попереднім 2016-2017 навчальним роком на 53% збільшилася кількість учнів в інклюзивних класах – з 2700 осіб до 4100 осіб. Також на 7% збільшилася кількість учнів з особливими потребами, для яких навчально-виховний процес організовано у спеціальних класах загальноосвітніх шкіл за місцем проживання [11].

Інвалідність у дітей визначає істотні обмеження життєдіяльності у важливий для розвитку людини період. Обмеження життєдіяльності, обмежений життєвий простір перешкоджають своєчасному та повноцінному засвоєнню дитиною найнеобхідніших знань та вмінь. Дитяча інвалідність призводить до соціальної дезадаптації, яка обумовлена порушеннями у розвитку та виникненням через це ускладнень у самообслуговуванні, спілкуванні, навчанні, оволодінні в майбутньому професійними навичками тощо [7].

Мета статті: визначити особливості організації фізкультурно-оздоровчої роботи для дітей з інвалідністю

Методи досліджень: аналіз науково - методичної літератури з даної проблематики, соціологічні методи дослідження, методи математичної статистики.

Організація досліджень: в дослідженнях взяли участь 40 учнів 7-9 класів ЗОШ № 248 м. Києва, з них 19 – дівчат і 21 – хлопців.

Виклад основного матеріалу дослідження. На підставі педагогічного спостереження було досліджено негативне або індиферентне вербальне і пасивне реальне відношення учнів з важкими порушеннями мови до фізкультурно-оздоровчої роботи. Значною мірою це відношення може бути обумовлено їх незадоволенням організацією та змістом заходів, які проводяться в школі.

Для перевірки цього припущення в ході соціологічного опитування учнів з важкими порушеннями мови було запропоновано питання про причини, що перешкоджають їм активно брати участь у фізкультурно-оздоровчій роботі (рис. 1)

Як головна причина було названо відсутність часу на фізкультурні заняття, при цьому на перше місце висувають цю причину хлопці (53,6%) і, особливо, дівчата (85,6%). В ході бесід було з'ясовано, що дану причину учні пов'язують з домашньою зайнятістю, виконанням домашніх завдань, іншими захопленнями. Проте, зіставлення відповідей на контрольні питання про бажану і можливу (у годинах) величину витрат часу на заняття фізичними вправами показало, що значна частина відповідей (41,6% від кількості учнів, що відмітили цю причину) не обґрунтована. Результати такого контролю показали, що фактично йдеться не про нестачу або відсутність вільного часу, а про невміння його раціонального розподілу, яке суб'єктивно сприймається як відсутність вільного часу.

Рис. 1. Причини, що перешкоджають активній участі учнів з важкими порушеннями мови у фізкультурно-оздоровчих заходах

В той же час ця причина не є чисто суб'єктивною. До певної міри це свідчення того, що в школі недостатньо активно ведеться робота з пропаганди фізичної культури, роз'яснення позитивного впливу занять фізичними вправами на спосіб життя людини, навчання навичкам раціонального використання свого вільного часу.

Істотним чинником, що впливає на фізичну активність, є втома після уроків (61,5%). Хоча слід визнати, що ця причина теж частково суб'єктивна, оскільки відомо, що фізкультурно-масові заходи сприяють зняттю психологічної втоми.

Про недоліки фізкультурно-масової роботи в школі свідчили і наступні за частотою причини: стан здоров'я (46,8%) і незадоволення організацією фізкультурною діяльністю (36,6%), при цьому явне незадоволення переважає у дівчат. В основному, під час бесід було з'ясовано, що дівчат не влаштовує відсутність секцій з аеробіки, хлопців – недостатня кількість спортивних змагань (наприклад, з футболу), а також відсутність секцій з різних видів боротьби. Тісно пов'язана із незадоволенням і така причина, як відсутність потреби займатися (10,9%) і відсутність партнерів по заняттях (9,6%).

Характерно, що, на думку учнів, шкідливі звички (8,3%) не є головною причиною пасивності школярів, втім, як і інші чинники – несхвалення батьків (7,7%), віддаленість місць занять від місця проживання (7,6%), негативне відношення до фізичної культури друзів (6,4%).

Отримані в ході опитування дані свідчать, що учням з важкими порушеннями мови властиві різнобічні інтереси. Так, для хлопців найпривабливішими є види спорту, пов'язані з єдиноборствами (різні види боротьби, кікбоксинг, бокс, карате) і спортивні ігри. Але саме для цих видів, а також для атлетичної гімнастики, характерний і найбільш низький рівень реалізації фізкультурних інтересів (рис. 2).

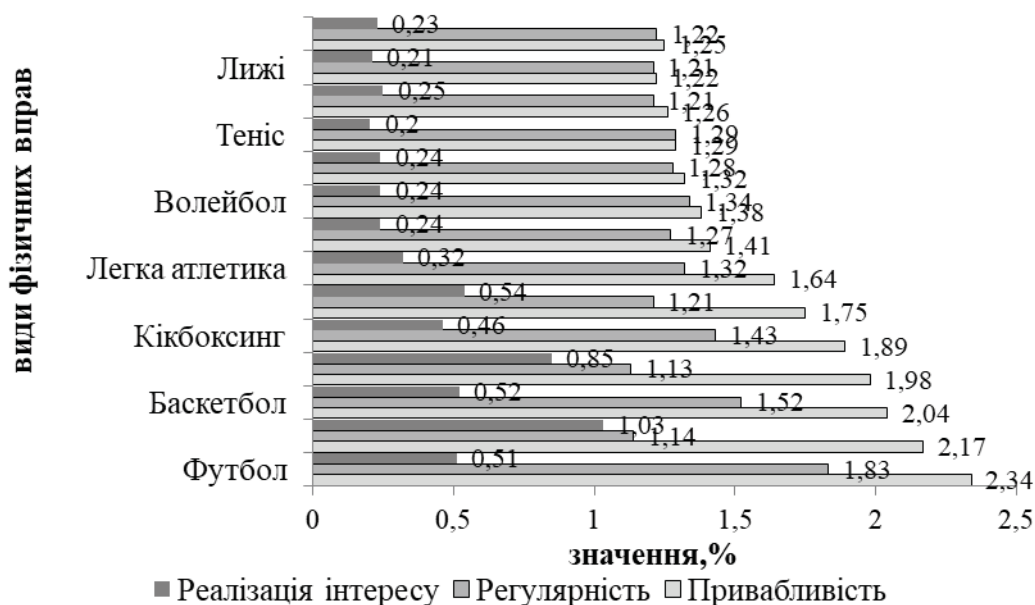

Рис.2. Інтереси учнів з важкими порушеннями мови до видів фізичних вправ (хлопці)

Аналогічна картина спостерігалася і при виявленні фізкультурно-оздоровчих інтересів у дівчат. Дуже низька реалізація інтересів за такими видами фізичних вправ як ритмічна гімнастика, художня і ранкова гімнастики, плавання (рис.3).

Причини цього, очевидно, полягають не лише в недоліках фізкультурно-спортивної бази школи і відсутності кваліфікованих тренерів з цих видів спорту, але і у відсутності систематичної організаційно-методичної роботи по виявленню і повнішому задоволенню інтересів учнів до фізкультурно-масової роботи. У зв'язку з цим велике значення для організації фізкультурно-масової роботи в школі має з'ясування інтересів учнів і міри їх реалізації до різних форм занять фізичними вправами.

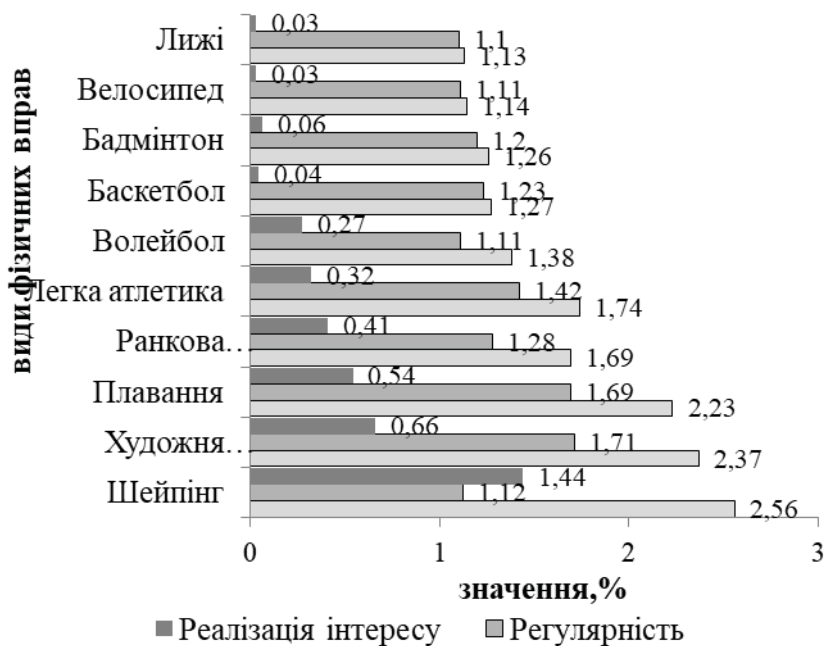

Рис.3. Інтереси учнів з важкими порушеннями мови до видів фізичних вправ (дівчата)

Отримані результати показують, що для учнів найпривабливішими являються заняття в спортивних секціях і на уроках фізичної культури, а також шкільні та позашкільні заходи. Проте реалізація цих інтересів досить невисока, за винятком участі у змаганнях районного, міського і вищого масштабу. У цьому випадку регулярність участі в них перевершує показники привабливості, що може свідчити про деяку міру примусу учнів до участі у цих заходах.

Найважливішими характеристиками відношення учнів з важкими порушеннями мови до фізичної культури є їх пізнавальний інтерес до свого фізичного стану і засобів його оптимізації, а також поінформованість з цих питань представлені на рис.4.

Рис.4. Реалізація фізкультурно-оздоровчих інтересів учнів з важкими порушеннями мови до форм занять фізичною культурою

На початковому етапі дослідження для з'ясування вербального відношення до фізичної культури учнів з важкими порушеннями мови цієї школи пропонувався питання про їх відношення до фізичної культури як цілісного явища.

Враховано, що між вербальним і реальним відношенням учнів з важкими порушеннями мови до фізичної культури може спостерігатися невідповідність. В учнів досліджуваних класів, визначалася також міра їх фізкультурно-масової роботи, виражена в регулярності фізкультурних занять.

При зіставленні даних вербального відношення учнів до фізичної культури і міри їх рухової активності для кожного класу було виділено відповідно п'ять груп учнів з різним вербально-реальним відношенням до фізичної культури (рис.5).

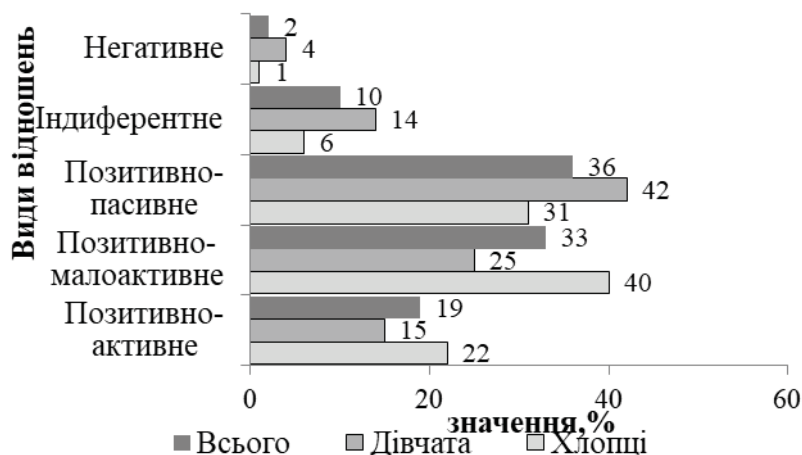

Рис.5. Вербально - реальне відношення до фізкультурно-оздоровчої роботи учнів з важкими порушеннями мови

Аналізуючи дані опитування учнів з важкими порушеннями мови, було отримано підтвердження тому, що вербально позитивне відношення школярів до фізкультурно-масової роботи не завжди підкріплюється їх активною участю відвідуванням занять і бажанням займатися фізичною культурою.

Висновки з даного дослідження.

1. Аналіз літературних джерел показав, що в нашій країні, як і у всьому світі, спостерігається тенденція зростання числа дітей з інвалідністю. На даний час у науці накопичений чималий досвід практичної роботи з дітьми з інвалідністю. Багато вчених сходяться на думці, що фізкультурно-оздоровча робота є галуззю, де може гармонійно єднатися інтелектуальне і фізичне виховання.

2. Фізкультурно-оздоровча робота для дітей з інвалідністю – одне з найбільш важливих і важких завдань вчителя фізичної культури в сучасних спеціалізованих школах. Неухильне зростання числа дітей з інвалідністю, з однієї сторони, збільшення уваги до кожного з них – незалежно від його фізичних, психічних чи інтелектуальних здібностей – з іншої, уявлення про підвищення цінності особистості і необхідності захищати її права, що є характерним для демократичного, громадянського суспільства, з третьої, – все це визначає важливість занять фізичною культурою.

3. За отриманими під час досліджень даними для хлопців найпривабливішими є види спорту, пов'язані з єдиноборствами – 2,17% (різні види боротьби, кікбоксинг, бокс, карате) і спортивні ігри: футбол – 2,34%, баскетбол – 2,04%. Для дівчат найпривабливішими виявилися шейпінг – 2,56%, художня гімнастика – 2,37%, плавання – 2,23%.

Перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження не висчерпує всієї складності проблеми методики організації фізкультурно-оздоровчої роботи для дітей з інвалідністю. Вважаємо доцільним продовжити вивчення основних проблем фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи з дітьми, які мають інвалідність, вдосконалюючи роботу щодо розробки та введення нових методик та впровадження інноваційних технологій в галузі фізичної культури.

Література

1. Дудіна О.О. До стану здоров'я дитячого населення / О.О. Дудіна, Ю.Ю. Габорець, У.В. Волошина / Україна. Здоров'я нації. – 2015. – № 3. – С. 10–11.
2. Дудіна О.О. Ситуаційний аналіз стану здоров'я дитячого населення / О.О. Дудіна, А.В. Терещенко / Вісник соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. – 2014. – № 2. – С. 49–57.
3. Евсеев С.П. Теория и организация адаптивной физической культуры: под. общ. ред. С.П. Евсеева. – М.: Сов. спорт, 2007.
4. Капська А.Й. Соціальна робота: навч. посібник / А.Й. Капська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
5. Капська А.Й. Технології соціально-педагогічної роботи: навч. посіб. / А.Й. Капська. – К.: УДЦССМ, 2000. – 372с.
6. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студ. вищ. навч. закл. фіз. вих. і спорту: Т.2. Методика фізичного виховання різних груп населення / Т.Ю. Круцевич. – К., 2017. – 447с.
7. Сорочинський В. Є. Організація роботи соціального педагога / В. Є. Сорочинський. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 265 с.
8. Чудная Р. В. Адаптивное физическое воспитание / Р.В.Чудная.– К.: Наук. думка, 2000. – С. 288 – 315.
9. <http://www.ukrinform.ua/rubric-society>.
10. <http://www.moz.gov.ua>. – Міністерство охорони здоров'я України, офіційний сайт.
11. <http://day.kyiv.ua/uk/library/books/marshrut-no1-vypusk-69-dnipro>.

References

1. Dudina O.O., Gaborets Yu.Yu. and Voloshina V.V. (2015) To the health of the children population. Ukraine. The health of the nation, No. 3, pp. 10-11.
2. Dudina O.O., Tereshchenko A.V. (2014). Situational analysis of the state of health of the children population. Visnyk Sots. Hygiene and Org. Health Care of Ukraine, No. 2, pp. 49-57.
3. Evseev S.P. (2007) Theory and organization of adaptive physical culture. Moskov, Sov. sport.
4. Kapska A.Y. (2005). Social work: teaching. manual. Kyiv, Center for Educational Literature, 328 p.
5. Kapskaya A.Y. (2000). Technologies of socio-pedagogical work: teaching methods. Kyiv, UDTSSSM, 372 p.
6. Krusevich T.Yu. (2017). Theory and methods of physical education: a textbook for the stud. higher teach. shut. up nat. outs and sports: T.2. Method of physical education of different population groups. Kyiv, 447 p.
7. Sorochinsky V.E. (2005). Organization of the work of a social teacher. Kyiv, Center for Educational Literature, 265 p.
8. Chudnaya R.V. (2000). Adaptive Physical Education. Kyiv, Science opinion, pp. 288 - 315.
9. <http://www.ukrinform.ua/rubric-society>.
10. <http://www.moz.gov.ua>.
11. <http://day.kyiv.ua/uk/library/books/marshrut-no1-vypusk-69-dnipro>.

УДК 796.058.4:796.325

Лежньова О.В.

*кандидат медичних наук, доцент
доцент кафедри фізичного виховання та ЛФК*

Качан В.В.

*кандидат медичних наук, доцент
доцент кафедри фізичного виховання та ЛФК*

Вінницький національний медичний університет імені М.Пирогова

МОДЕЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ДІЙ ЗВ'ЯЗУЮЧОГО ГРАВЦЯ У ВОЛЕЙБОЛІ В ПРОЦЕСІ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Для ефективного управління змагальною діяльністю волейбольної команди тренеру необхідно володіти об'єктивною інформацією щодо якості виконання техніко-тактичних дій спортсменами. Мета дослідження полягала у визначенні модельних показників ефективності виконання техніко-тактичних дій і розробці теоретико-методичного підходу щодо оцінювання якості виконання другої передачі на удар зв'язуючим у процесі змагальної діяльності. В результаті контролю змагальної діяльності було виявлено співвідношення техніко-тактичних дій за якістю їх виконання зв'язуючими. Так як завданням зв'язуючого є створення своєму нападнику сприятливих умов для атаки, методика оцінки другої передачі на удар передбачала нарахування балів, у залежності від того, як нападника виведено на атаку (взагалі без блоку, проти одиночного, неорганізованого або організованого групового блоку).

Ключові слова: висококваліфіковані волейболісти, зв'язуючий, передача на удар, оцінювання.

Лежнёва Е.В., Качан В.В. Модельные показатели эффективности технико-тактических действий связующего игрока в волейболе в процессе соревновательной деятельности. Для эффективного управления